

dr hab. inż. Mariusz Giergiel, prof. AGH
Akademia Górniczo - Hutnicza
Wydział Inżynierii Mechanicznej i Robotyki
Katedra Robotyki i Mechatroniki
al. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków

Kraków, 06.05.2022

Recenzja

Rozprawy doktorskiej mgr inż. Wiesława Szaja

pt. „Mechatroniczny system prowadzenia pojazdu dla osób z niepełnosprawnością”

dyscyplina naukowa: inżynieria mechaniczna

1. Podstawa opracowania

Podstawą opracowania recenzji była Uchwała RD IMech nr 07/02/2022 Rady Dyscypliny Inżynieria Mechatroniczna Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza z dnia 23 lutego 2022, o czym poinformował przewodniczący Rady Dyscypliny dr hab. inż. Andrzej Burghardt, prof. PRz w piśmie RM-530-12-03/19/2022 z dnia 23 lutego 2023. Do pisma dołączono wydrukowany egzemplarz rozprawy mgr inż. Wiesława Szaja pt. „Mechatroniczny system prowadzenia pojazdu dla osób z niepełnosprawnością”. Promotorem rozprawy jest dr hab. inż. Sławomir Miechowicz, prof. PRz, a promotorem pomocniczym dr hab. inż. Jacek Pieniążek, prof. PRz.

2. Wybór tematu, cel i zakres pracy

Zapewnienie mobilności osób z niepełnosprawnością ruchową wymaga stosowania rozwiązań technicznych ułatwiających przemieszczanie się. Różnorodne ograniczenia wynikające ze schorzeń powodujących niepełnosprawność niejednokrotnie ograniczają możliwość korzystania przez takie osoby z wózków elektrycznych, jako że ich obsługa wymaga koncentracji, orientacji przestrzennej oraz umiejętności przewidywania. Bardzo

istotnym aspektem jest bezpieczeństwo użytkownika oraz otoczenia, ponieważ kolizje z udziałem elektrycznych wózków inwalidzkich mogą być groźne w skutkach. Stan taki dla części osób z niepełnosprawnością ruchową istotnie ogranicza ich mobilność i niezależność, a te są istotnymi czynnikami określającymi jakość życia. Ponadto konieczność pokonywania barier architektonicznych i komunikacyjnych i związana z tym potrzeba kierowania wózkiem w ciągach komunikacyjnych o ograniczonej przestrzeni może być dla niektórych osób czynnością bardzo trudną. Dlatego opracowanie rozwiązań technicznych wspomagających kierowanie wózkiem elektrycznym może znacząco wpływać na poprawienie jakości życia osób z niepełnosprawnością jak i ich opiekunów. Praktycznie brak jest aktualnie komercyjnie dostępnych rozwiązań tych problemów, a zatem problem jest istotny i wysoce aktualny, a podjęcie tej tematyki przez doktoranta jest uzasadnione i na czasie.

Jako **cel pracy** postawiono opracowanie mechatronicznego systemu ułatwiającego osobom z niepełnosprawnością poruszanie się na wózku elektrycznym. Cel ten sformułowano bardzo ogólnie i dlatego zapewne dodano jako uzupełnienie, że dla jego realizacji konieczne było opracowanie metodyki odwzorowania otoczenia za pomocą systemu sensorycznego wózka oraz opracowanie układu wspomaga sterowania w stanach zagrożenia. Nie sformułowano tezy pracy.

Recenzowana praca doktorska liczy 145 stron. Składa się z dziesięciu ponumerowanych rozdziałów oraz obejmującego 17 nieponumerowanych stron spisu literatury.

Rozdział pierwszy stanowi wstęp, w którym zaprezentowano zasadnicze zagadnienia stanowiące tło dla późniejszych rozważań. W rozdziale drugim przedstawiono cel i zakres pracy. Rozdział trzeci zawiera przegląd literaturowy, analizę stanu wiedzy oraz przegląd technologii i znanych zbliżonych rozwiązań, a także uwarunkowań społecznych związanych z podjętą problematyką. W rozdziale czwartym przedstawione zostały założenia koncepcji mechatronicznego systemu prowadzenia pojazdu dla osób z niepełnosprawnością, będącego przedmiotem rozprawy. Rozdział piąty zawiera opis opracowanego systemu sensorycznego wraz z wynikami badań. W rozdziale szóstym zaprezentowano opracowaną metodę detekcji ryzyka kolizji z obiektami otoczenia wózka oraz system ostrzegania użytkownika i zatrzymania awaryjnego. Rozdział siódmy zawiera opis systemów do prowadzenia badań symulacyjnych i eksperymentalnych dla opracowanych rozwiązań. W rozdziale ósmym

zaprezentowano metodykę badań eksperymentalnych wraz z omówieniem ich wyników. Rozdział dziewiąty zawiera podsumowanie. W rozdziale dziesiątym przedstawiono wnioski końcowe, możliwości wykorzystania uzyskanych wyników oraz wskazano kierunki dalszych badań.

Spis literatury liczy 140 pozycji, warto zaznaczyć, że obejmuje głównie pozycje nowe, opublikowane w ostatnich latach. Na liczbę tę składa się 129 wydawnictw klasycznych oraz 11 odwołań do stron internetowych.

Praca napisana jest kompetentnie i rzeczowo, problem jest najpierw sformułowany, następnie poddany dyskusji i wreszcie podsumowany wraz z prezentacją jasno podanych wniosków tam, gdzie to niezbędne. Nie budzi przy tym wątpliwości kolejność prezentacji poszczególnych zagadnień, zarówno tytuł jak i podział na rozdziały dobrane zostały właściwie. Tekst jest poprawny pod względem językowym, materiał ilustracyjny adekwatny, stosowana w pracy terminologia jest prawidłowa. Warto zaznaczyć wysoki potencjał aplikacyjny wynikający z uzyskanych efektów rozprawy.

Nowatorstwa i oryginalności pracy można upatrywać w:

- Opracowaniu i wykonaniu autorskiego rozwiązania mechanizmu obrotowego skanera 2D umożliwiające pomiary w zakresie poziomym i pionowym.
- Opracowanej metodzie detekcji kolizji pozwalającej na poszerzenie zakresu detekcji zagrożeń o przestrzeń aktualnie znajdującą się poza zasięgiem dekoderek, jeżeli była ona wcześniej skanowana.
- Opracowaniu metody lokalizacji opartej o rozszerzony filtr Kalmana, odometrię i metodę dopasowania skanów.
- Opracowaniu systemu interakcji człowiek – urządzenie bazującego na wykorzystaniu bodźców czuciowych.

Warty podkreślenia jest fakt, że rozwiązania konstrukcyjne opracowane w ramach niniejszej prac są przedmiotem dwóch zgłoszeń patentowych.

3. Poprawność metodyki badań i analiza wyników

W pracy przedstawiono wyniki zarówno badań analitycznych, symulacyjnych jak i eksperymentalnych. Udowodniono słuszność zaproponowanego podejścia oraz co ważne jego praktyczną użyteczność. Zastosowana metodyka badań jest prawidłowa, analiza wyników badań przeprowadzona została w sposób właściwy co świadczy o wysokim zasobie wiedzy, inwencji, pracowitości i rzetelności naukowej autora.

Należy szczególnie podkreślić widoczny duży nakład pracy autora przy wykonywaniu rozprawy i dobre ujęcie problematyki zawierającej badania teoretyczne, symulacyjne oraz badania doświadczalne. Takie kompleksowe rozwiązanie jest niewątpliwie dużym osiągnięciem i zasługuje na uznanie.

4. Uwagi krytyczne i dyskusyjne

Uwagi jakie nasuwają się po lekturze pracy są dwojakiego rodzaju. Po pierwsze są to **uwagi ogólne i redakcyjne**:

- Pomimo, że rozprawa jest dość starannie przygotowana to zawiera jednak nieco usterek redakcyjnych i edytorskich, których wymienienie w tym miejscu nie wydaje się celowe, zwłaszcza że na ogół nie utrudniają one lektury i nie umniejszają merytorycznej wartości pracy.
- Szkoda, że w rozprawie nie umieszczono spisu ważniejszych i skrótów. Taki kompletny spis, aczkolwiek nie jest konieczny, niewątpliwie ułatwiłby studiowanie pracy.

W sensie merytorycznym natomiast pojawiają się raczej **uwagi dyskusyjne** niż krytyczne:

- Czy wobec coraz powszechniej dostępnych i coraz tańszych skanerów LiDAR 3D właściwy jest wybór skanera LiDAR 2D i budowanie dla niego mechanizmu obrotowego?
- Jakie były argumenty przemawiające za wyborem skanera laserowego RPLidar a nie innego konkurencyjnego rozwiązania spośród dostępnych skanerów LiDAR 2D. Podane w pracy uzasadnienie wyboru w istocie jest jedynie zestawieniem jego parametrów.

- Bez przytoczenia merytorycznego uzasadnienia trudno zgodzić się ze stwierdzeniem, że częstotliwość próbkowania skanera LiDAR wynosząca 4 kHz jest optymalna. Nawet jeżeli nie chodziło tutaj o optymalność w sensie matematycznym to nadal brak jest uzasadnienia dlaczego jest to wybór najlepszy z możliwych, czyli że decyzja jest zarówno dopuszczalna jak i najlepsza w świetle przyjętych kryteriów oceny.
- Dla jakiej grupy pacjentów jest dedykowane stworzone rozwiązanie oraz czy i kiedy jest niewskazane?
- Czy można mówić o osiągnięciu dla użytkownika subiektywnego odczucia komfortu oraz czy zaproponowane rozwiązanie sterowania wózkiem przez użytkownika oraz sam kontroler wózka spełniają wymagania ergonomiczne?

5. Ocena dorobku publikacyjnego

Dorobek publikacyjny Doktoranta obejmuje siedem pozycji wskazywanych na portalu ResearchGate. Pan Wiesław brał czynny udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych, a jego dorobek obejmuje także artykuły w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym, indeksowanych przez JCR i reprezentatywnych dla dyscypliny naukowej inżynieria mechaniczna, a ponadto dwa zgłoszenia patentowe. Stwierdzam, że dorobek Doktoranta spełnia wymagania ustawy wymagane przy składaniu rozprawy doktorskiej.

6. Podsumowanie

Omawiana rozprawa zawiera wartościowe wyniki badań i świadczy ona o tym, że Autor potrafi postawić zagadnienie i rozwiązać je na drodze teoretycznej oraz zweryfikować doświadczalnie, a wyniki badań przeanalizować i wyciągnąć poprawne wnioski. Jego wywody są jasne a wyniki rozprawy mogą być użyteczne zarówno z praktycznego, jak i naukowego, technicznego punktu widzenia.

Opiniowana rozprawa doktorska jest udaną próbą połączenia badań analitycznych oraz symulacyjnych i eksperymentalnych, cel pracy został osiągnięty czego dowodem są wyniki przeprowadzonych badań opracowanych prototypowych systemów.

Przedstawione w pracy wyniki doboru technologii, wyniki symulacji numerycznych oraz ich weryfikacja metodami badań eksperymentalnych wykonanych na obiekcie rzeczywistym

dowodzą, że postawione zadanie zostało w pełni zrealizowane. W trakcie realizacji pracy Doktorant wykazał się umiejętnością rozwiązywania problemów naukowych, planowania eksperymentu i jego przeprowadzenia a także, co jest bardzo istotne, zdolnością wnikliwej analizy otrzymanych wyników

Reasumując, Pan mgr inż. Wiesław Szaj zrealizował sformułowany cel rozprawy. Wykazał się wiedzą i umiejętnością samodzielnego rozwiązywania nowych, trudnych problemów technicznych wnosząc tym samym istotny wkład w rozwój nauki i reprezentowanej dyscypliny inżynieria mechaniczna. Podsumowując stwierdzam, że przedstawiona do recenzji dysertacja doktorska pt. „Mechatroniczny system prowadzenia pojazdu dla osób z niepełnosprawnością” spełnia wymagania ustawowe, określone w ustawie z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, (Dz. U. 30.08.2018 r. poz. 1669 z późn. zm.) oraz wnioskuję o jej przyjęcie, a także dopuszczenie do publicznej obrony.

